

UNIVERZITA KARLOVA
I. lékařská fakulta

Oponentský posudek disertační práce

Název: Zhodnocení efektivity eHealth intervence včetně „lapse management“ programu na populaci českých kuřáků tabáku

Autor práce: Mgr. Adam Kulhánek

Obor: Adiktologie

Oponent: Mgr., Bc. Karel Dobroslav Riegel, Ph.D.

Instituce: Klinika adiktologie VFN v Praze a 1. LF UK v Praze

Oponentský posudek

Předkládaná disertační práce Mgr. Adama Kulhánka se zaměřuje na v současnosti aktuální téma využití IT technologií v léčbě odvykání závislosti na tabáku. Se vzrůstající digitalizací soudobé společnosti se programy zacílené na oblast telemedicíny těší velkému rozmachu v různých odvětvích zdravotnictví, adiktologii nevyjímaje. Poloautomatizované či zcela automatizované postupy, jako např. v této práci zkoumaný program Endre, umožňují koncovému uživateli (pacientovi) čerpat léčebné intervence prakticky nezávisle na prostoru a čase. Na druhé straně umožňují ošetřujícímu klinickému pracovníkovi sledovat pacienta kontinuálně a systematicky vyhodnocovat efektivitu indikovaných léčebných postupů. Snadnost použití eHealth modalit v rámci „chytrých telefonů“ dostupných pro širokou veřejnost a tlak zdravotních pojišťoven na zefektivňování léčebné péče při současném snižování nákladů, vytváří z předkládaného tématu výzkumně atraktivní topiku. Zpracování tématu současně stimuluje úvahy pro budoucí výzkum.

Autor ve své práci využívá rigorózní metodologické postupy odpovídající obvyklé výzkumné praxi v dané oblasti bádání. Výzkum je přehledně rozdělen do dvou na sebe navazujících fází. První fází je pilotní studie ověřující uživatelskou přívětivost české adaptace programu Endre a jeho funkčnost. V druhé fázi je rozpracována RCT studie, kterou lze považovat metodologicky za zlatý standard výzkumů tohoto typu, umožňující jeho replikovatelnost. Etické aspekty studie odpovídají mezinárodním standardům.

V teoretické části práce autor předkládá robustní rozbor zahraniční i tuzemské literatury, mapující současný stav poznání v dané problematice. Členění teoretických poznatků systematicky mapuje sledovanou topiku z několika perspektiv (prevalence tabakismu, léčba

závislosti na tabáku, užívání telekomunikačních technologií ve zdravotnictví, aplikace eHealth intervencí v léčbě závislosti). Vzhledem k hlavnímu cíli studie bych nicméně ocenil hlubší rozbor literatury stran vlivu připomínky eHealth intervence.

Výsledky studie jsou jasně definované, autor ve studii využívá kontrolní a experimentální skupiny v souladu s RCT výzkumným designem a cílem studie. Srovnání jsou provedena pomocí odpovídajících statistických analýz. Pokud jde o hlavní cíl studie, tedy pomocí RCT ověřit vliv formy připomínky (SMS vs email) eHealth intervence na odvykání kouření v přípravné fázi programu Endre, poněkud jsem postrádal explicitnější vymezení výzkumných hypotéz, které by objasnily, co autor očekával, že se prokáže. Osobně nevidím důvod, proč by měl být prokázán rozdíl mezi formami připomínky, možná i proto, že jsem v teoretické části nenašel konkrétní literaturu, jež by na tento problém výrazněji poukazovala. Jelikož autor zmiňuje, že v ČR již existuje několik modalit eHealth intervencí, jako hlavní cíl RCT bych očekával např. spíše srovnávání efektu „quitlines“ vs Endre apod.

V první části diskuse věnované závěrům pilotní studie bych ocenil bližší srovnání uživatelských zkušeností např. s Norskem, odkud program pochází. V této části např. zcela chybí odkazy na literaturu, s níž se výsledky ne/diskutují. Druhá část diskuse, zaměřená na výsledky RCT, nabízí zajímavé úvahy o generačních rozdílech, jež mohly být podkladem zjištěných závěrů o vlivu věku na počet zahájených a dokončených modulů programu. Nicméně hlavnímu cíli RCT je věnován pouze jeden odstavec, který navíc opět zcela postrádá jakoukoli diskusi s dostupnou literaturou, což je vzhledem k sofistikované metodologii, která byla použita, poněkud škoda. Závěrečnou část diskuse, věnovanou potenciálu pro rozvoj eHealth pro kuřáky tabáku v ČR, bych osobně spojoval s jiným hlavním cílem, a to např. RCT věnované srovnání různých léčebných modalit, doplněné např. o follow-up studii.

Autor ve své práci nicméně projevilschopnost vědeckého uvažování o dané problematice z různých perspektiv. Z jeho dosavadní publikační činnosti je zřejmé, že se autor danou problematikou dlouhodobě a do hloubky zabývá. Pro budoucí výzkumnou aktivitu vnímám jako významnou schopnost autora spolupracovat se zahraničními institucemi a navazovat na dosavadní stav poznatků inovativními myšlenkami a experimenty.

Práce splňuje formální i obsahové náležitosti disertační práce a opravňuje pana Mgr. Adama Kulhánka k dosažení vědeckého titulu Ph.D.

Závěr

Předkládaná disertační práce představuje atraktivní a v ČR málo probádané téma využití eHealth intervencí v léčbě závislosti na tabáku. Rigorózní metodologie výzkumné části reflektuje autorovu schopnost adekvátně využívat sofistikovaných statistických postupů a z výsledků vyvozovat konstruktivní závěry. Náměty k části věnované diskusi předkládám autorovi k laskavému zodpovězení v otázkách níže.

Práci doporučuji k obhajobě.

Otázky a poznámky oponenta:

1. Jako hlavní cíl studie ověřujete rozdíl v typu připomínky (SMS vs email). Jaká byla Vaše primární hypotéza vedoucí ke stanovení právě tohoto cíle? Je rozdíl v typu připomínky něco, na co bylo poukazováno v nějaké z předchozích studií jako na problematický aspekt programu Endre?
2. V práci se zabýváte implementací eHealth intervencí do české adiktologické praxe. Uvažujete o srovnávací studii např. mezi efektem „quitlines“ a Endre nebo Endre vs QuitNow? V čem by eventuálně mohl/nemohl být přínos takové studie?
3. Program Endre je plně automatizovaný, tj. zcela chybí kontakt s živým člověkem. Tzv. přirozená komunikace Endre působí přes veškeré snahy poněkud nepřirozeně. Mohla absence skutečného terapeutického vztahu ovlivnit pracovní alianci probandů?
4. Ve studii byl prokázán signifikantní vztah s kontrolní proměnnou věku respondentů. Očekávaly se signifikantní vztahy i s jinými kontrolními proměnnými, eventuálně jakými a proč?

Místo a datum vypracování posudku

V Praze, 27.6.2020

Podpis

